

Επιχειρησιακή Έρευνα - Τελική Εξέταση - Φεβρουάριος 2010

Διάρκεια 2 ώρες και 30 λεπτά. Επιτρέπεται μία σελίδα Α4 με σημειώσεις από το μάθημα. Γράψτε ΜΟΝΟ 4 θέματα (αν γράψετε 5^ο ΔΕΝ θα ληφθεί υπόψη). Τα υποθέματα έχουν την ίδια στάθμιση εκτός όταν σημειώνεται διαφορετικά. Το 6^ο θέμα είναι από την προαιρετική ύλη. Μπορείτε να κρατήσετε τα θέματα.

Θέμα 1.

Εξετάστε το πρόβλημα μεγιστοποίησης

$$\text{Max } f(x, y, z, w) = 3x + 2y + 4z + 2w$$

με περιορισμούς

$$2x - 2y + 3z + 4w \leq 12$$

$$x + y + 3z + w \leq 16$$

$$x, y, z, w \geq 0$$

(α 60%) Λύστε το με την μέθοδο Simplex

(β 30%) Επιβαιώστε ότι η λύση που βρήκατε στο (α) επιβεβαιώνει τις συνθήκες Kuhn Tucker

(γ 10%) Ποιά θα ήταν η τιμή του βελτίστου αν οι περιορισμοί γίνουν

$$2x - 2y + 3z + 4w \leq 12,1$$

$$x + y + 3z + w \leq 16$$

$$x, y, z, w \geq 0$$

Θέμα 2

Μία επιχείρηση παράγει τρία προϊόντα Α, Β, Γ, χρησιμοποιώντας μία πρώτη ύλη και βέβαια εργασία. Τα προϊόντα αποθηκεύονται σε μία αποθήκη και παραδίδονται ανά εβδομάδα, οπότε και η αποθήκη αδειάζει. Η ανά εβδομάδα διαθέσιμη εργασία είναι 2000 εργατοώρες, η δε αποθήκη έχει χωρητικότητα 1000 κυβικά. Ο παρακάτω πίνακας δίνει τα χαρακτηριστικά των τριών προϊόντων

	Κέρδος/τεμάχιο	Εργατοώρες ανά τεμάχιο	Όγκος τεμαχίου σε κυβικά
A	4	2	3
B	3	6	2
Γ	5	8	4

(α) Διαμορφώστε το πρόβλημα μεγιστοποίησης κέρδους της επιχείρησης και λύστε το αρχίζοντας την simplex από μία βασική λύση που περιλαμβάνει τα προϊόντα Α, Β αλλά όχι το Γ.

(β) Διαμορφώστε το πρόβλημα σε περίπτωση που μπορούμε να νοικιάσουμε επιπλέον κυβικά αποθήκης με κόστος 1 € ανά κυβικό την εβδομάδα. Λύστε το πρόβλημα

Υπόδειξη: Αρχίστε από μία αρχική βασική λύση που περιλαμβάνει ΜΟΝΟ το προϊόν Α – και επιπρόσθετη χωρητικότητα αποθήκης.

Θέμα 3

(α) Έστω η συνάρτηση $f(x,y) = 5x^2 + 2y^2 + 2xy - 12x - 6y + 15$ την οποία θέλετε να ελαχιστοποιήσετε. Με αρχικό σημείο το (0,0) εκτελέστε δύο βήματα της μεθόδου αναζήτησης βαθμίδας, και εκτιμήστε πόσο πλησίασε η μέθοδος στο βέλτιστο.

(β) Ένας επενδυτής μπορεί να επενδύσει σε δύο αβέβαια περιουσιακά στοιχεία, το πρώτο έχει αναμενόμενη απόδοση 10%, τυπική απόκλιση 15% ενώ το δεύτερο 15% και 20% αντίστοιχα, ενώ έχουν συντελεστή συσχέτισης αποδόσεων -0,5. Επίσης υπάρχει ένα βέβαιο περιουσιακό στοιχείο με απόδοση 5%. Αν ο επενδυτής επιθυμεί απόδοση επί του κεφαλαίου του τουλάχιστον 10% ποιά χαρτοφυλάκιο θα πρέπει να σχηματίσει;

Θέμα 4

(α) Μία εταιρεία χρησιμοποιεί μία πρώτη ύλη με ρυθμό 2400 τεμάχια/έτος χωρίς να είναι επιτρεπτές καθυστερήσεις. Σε κάθε παραγγελία χρεώνεται ένα πάγιο 200 € συν 2 € ανά τεμάχιο για ποσότητες παραγγελίας έως 400 τεμάχια, ενώ δεν υπάρχει επιβάρυνση για τα τεμάχια άνω

των 400. Το κόστος αποθήκευσης είναι 1 € ανά μήνα και τεμάχιο. Ποια η βέλτιστη ποσότητα παραγγελίας;

(β) Ένας φοιτητής διαθέτει 12 ημέρες για να μελετήσει 3 μαθήματα, στα οποία πρέπει απαραίτητα να επιτύχει. Ταυτόχρονα θέλει να μεγιστοποιήσει τον μέσο όρο της βαθμολογίας του. Θεωρεί ότι ο παρακάτω πίνακας περιγράφει την βαθμολογία του στα μαθήματα ανάλογα με τον αριθμό ημερών που θα διαθέσει για το καθένα. Χρησιμοποιώντας δυναμικό προγραμματισμό βρείτε την βέλτιστη κατανομή ημερών μελέτης στα μαθήματα;

Ημέρες μελέτης	Μάθημα Α	Μάθημα Β	Μάθημα Γ
1	2	2	1
2	5	3	3
3	5	5	5
4	6	5	6
5	7	6	7
6	8	6	8
7	9	8	8
8	10	10	9

Θέμα 5

(α) Χρησιμοποιώντας τις συνθήκες Kuhn Tucker λύστε το πρόβλημα

$$\text{Min } x+3y$$

με ανισοτικούς περιορισμούς

$$x^2 + 2y^2 \leq 4$$

$$y \geq 0$$

(β) Μία εταιρεία έχει κόστος προμήθειας μίας πρώτης ύλης που δίνεται από την συνάρτηση

$$K(q) = \begin{cases} 0 & \text{αν } q=0 \\ 10+2q & \text{αν } q>0 \end{cases}$$

Θέλει να κάνει προγραμματισμό 4 περιόδων $j=1, 2, 3, 4$ (τώρα βρίσκεται στην περίοδο 1) έτσι ώστε να ελαχιστοποιήσει το συνολικό κόστος προμηθειών - αποθήκευσης. Θεωρεί ότι η ζήτηση στις επόμενες περιόδους είναι $d_1=1, d_2=2, d_3=4, d_4=3$ και δεν επιτρέπεται καθυστέρηση, ενώ το κόστος αποθήκευσης είναι 1 €/μονάδα - περίοδο.

(ι-20%) Διατυπώστε την σχετική εξίσωση δυναμικού προγραμματισμού (ι-30%) Λύστε την και προσδιορίστε έτσι την βέλτιστη ποσότητα παραγωγής την 1^η περίοδο.

Θέμα 6^ο

(α) Ένα κατάστημα ενός εποχιακού είδους (πχ. Χριστουγεννιάτικα είδη) πωλεί με κέρδος 120% επί της τιμής αγοράς. Τα αντικείμενα που δεν θα πωληθούν μέχρι και την παραμονή των Χριστουγέννων έχουν κόστος καταστροφής 20% της τιμής αγοράς των. Τυχόν μη ικανοποιηθείσα ζήτηση δεν ενδιαφέρει τον επιχειρηματία. Αν η ζήτηση που προβλέπεται έχει ομοιόμορφη κατανομή μεταξύ 200 και 500 τεμαχίων, ποια ποσότητα θα παραγγείλει ο επιχειρηματίας έτσι ώστε να μεγιστοποιήσει το αναμενόμενο συνολικό του κέρδος;

(β) Έστω η ακολουθία των αριθμών 1,1,2,1,3,0,5,... Δώστε ένα αναλυτικό τύπο για τον n-στο της όρο.

Υπόδειξη: Ο κάθε όρος προκύπτει σαν συνάρτηση των δύο προηγούμενων του συν κάποια σταθερά.

Optima 1

$$\begin{array}{l} \downarrow \\ (9) \uparrow \begin{array}{l} -4/3 \\ -1 \end{array} \left[\begin{array}{ccccccc} 3 & 2 & 4 & 2 & 0 & 0 & 0 \\ 2 & -2 & \textcircled{3} & 4 & 1 & 0 & 12 \\ 1 & 1 & 3 & 1 & 0 & 1 & 16 \end{array} \right] \begin{array}{l} \\ 12/4 \leftarrow \\ 16/3 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \downarrow \\ -14/9 \uparrow \begin{array}{l} 2/9 \\ 1/9 \end{array} \left[\begin{array}{ccccccc} 1/3 & 14/3 & 0 & -10/3 & -4/3 & 0 & -16 \\ 2/3 & -2/3 & 1 & 4/3 & 1/3 & 0 & 4 \\ -1 & \textcircled{3} & 0 & -3 & -1 & 1 & 4 \end{array} \right] \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \downarrow \\ -17/4 \uparrow \begin{array}{l} 3/4 \end{array} \left[\begin{array}{ccccccc} 17/9 & 0 & 0 & 4/3 & 2/9 & -14/9 & -200/9 \\ \textcircled{4/9} & 0 & 1 & 2/3 & 1/9 & 2/9 & 44/9 \\ -1/3 & 1 & 0 & -1 & -1/3 & 1/3 & 4/3 \end{array} \right] \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \downarrow \\ -2/4 \uparrow \begin{array}{l} 1/3 \\ 1/3 \end{array} \left[\begin{array}{ccccccc} 0 & 0 & -17/4 & -3/2 & -1/4 & -5/2 & -43 \\ 1 & 0 & 9/4 & 3/2 & 1/4 & 1/2 & 11 \\ 0 & 1 & 3/4 & -1/2 & -1/4 & 1/2 & 5 \end{array} \right] \end{array}$$

$$x = 11 \quad y = 5 \quad z = w = 0$$

$$\begin{aligned} (1) \quad L &= 3x + 2y + 4z + 2w + \\ &+ \lambda (12 - 2x + 2y - 3z - 4w) + \\ &+ \mu (16 - x - y - 3z - w) + \nu_1 x + \nu_2 y + \nu_3 z + \nu_4 w \end{aligned}$$

$$\frac{\partial L}{\partial x} = 3 - 2\lambda - \mu + \nu_1 = 0 \quad (1)$$

$$\frac{\partial L}{\partial y} = 2 + 2\lambda - \mu + \nu_2 = 0 \quad (2)$$

$$\frac{\partial L}{\partial z} = 4 - 3\lambda - 3\mu + \nu_3 = 0 \quad (3)$$

$$\frac{\partial L}{\partial w} = 2 - 4\lambda - \mu + \nu_4 = 0 \quad (4)$$

Nur zur Bedingung $\lambda = \mu = 0$, $\nu_1 = \nu_2 = 0$
 sind Lösungen zu (1), (2)

επιλύει γραφορικά με πρώην γραμμή: 5

$$\begin{array}{c}
 \uparrow \\
 \left[\begin{array}{ccccccc}
 4 & 3 & 5 & 0 & 0 & 0 \\
 1 & 0 & 4/7 & -1/7 & 3/7 & 1000/7 \\
 0 & 1 & 8/7 & 3/14 & -1/7 & 2000/7 \\
 0 & 0 & -5/7 & -1/14 & -9/7 & -10000/7 \\
 1 & 0 & 4/7 & -1/7 & 3/7 & 1000/7 \\
 0 & 1 & 8/7 & 3/14 & -1/7 & 2000/7
 \end{array} \right]
 \end{array}$$

Αρα η υποδοχόμενη λύση $x = 1000/7$
 $y = 2000/7$ είναι βέλτιστη εφόσον οι
 συντελεστές είναι αρνητικοί των ανελκυστικών

(ε) $\max \quad 4x + 3y + 5z - w$
 $2x + 6y + 8z \leq 2000$
 $3x + 2y + 4z - w \leq 1000$
 $x, y, z, w \geq 0$

Εξιστοφούμε \max με $x, w > 0, y, z = 0$
 Τότε $x = 1000, w = 2000$

και ο πίνακας simplex αρχικό είναι

$$\begin{array}{c}
 \downarrow \\
 \left[\begin{array}{ccccccc}
 4 & 3 & 5 & -1 & 0 & 0 & 0 \\
 2 & 6 & 8 & 0 & 1 & 0 & 2000 \\
 3 & 2 & 4 & -1 & 0 & 1 & 1000
 \end{array} \right]
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 \downarrow \\
 \left[\begin{array}{ccccccc}
 4 & 3 & 5 & -1 & 0 & 0 & 0 \\
 1 & 3 & 4 & 0 & 1/2 & 0 & 1000 \\
 0 & -2 & -8 & -1 & -3/2 & 1 & -2000
 \end{array} \right]
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 \uparrow \\
 \left[\begin{array}{ccccccc}
 4 & 3 & 5 & -1 & 0 & 0 & 0 \\
 1 & 3 & 4 & 0 & 1/2 & 0 & 1000 \\
 0 & 2 & 8 & 1 & 3/2 & -1 & 2000
 \end{array} \right]
 \end{array}$$

Η 2^η γραμμή είναι

$$\left[\begin{array}{cccc|c} 0 & 0 & -3 & 0 & -\frac{1}{2} & -1 & -2000 \end{array} \right]$$

που δείχνει ότι η λύση είναι άρτια βέλτιστη. Παρατηρούμε ότι το έργο εδώ είναι 2000 ενώ προηγουμένως ήταν $10.000/7 \approx 1.427$ δηλαδή βελτιώσατο.

3 (α) $\nabla f = (10x + 2y - 12, 4y + 2x - 6)$

και $\nabla f(0,0) = (-12, -6) = -6(2, 1)$

Το 1^ο βήμα είναι να αναζητήσουμε το $\min_t f(2t, t)$. Το t βρίσκεται

δίνοντας $\frac{df}{dt} = 0$. Άρα $\frac{df}{dt} = \nabla f \cdot (2, 1)$
 $= 20x + 4y - 24 + 4y + 2x - 6 = (για\ x=2t\ y=t)$
 $= 40t + 4t - 24 + 4t + 4t - 6$
 $= 52t - 30 = 0 \quad \Rightarrow \quad t = \frac{15}{26}$

οπότε $(x, y) = (\frac{30}{26}, \frac{15}{26})$

Έτσι στο (x, y) , $\nabla f = (\frac{30}{26} - 12, \frac{60 + 60}{26} - 6)$
 $= (\frac{-18}{26}, -\frac{36}{26}) = \frac{18}{26} (1, -2)$

(που είναι κέρσο στο $(2, 1)$!)

Έτσι το ελάχιστο άρτιο είναι της

μορφής $(x, y) = (\frac{30}{26}, \frac{15}{26}) + t(1, -2)$

οπότε έχουμε το πρόβλημα $\min_t f(\frac{30}{26} + t, \frac{15}{26} - 2t)$

Το βέλτιστο είναι το $x=y=1$ (όποτε $\nabla f=0$) και το 1^ο βήμα δεν έχει μηχανισμούς οφέλους.

(38) Το χαρτοφυλάκιο των αβέβαιων βρισκεί
 ζυγισμένο το εύρημα

$$\frac{1}{100^2} \begin{pmatrix} 15^2 & -15 \cdot 20 \\ -15 \cdot 20 & 20^2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \hat{x}_1 \\ \hat{x}_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{10}{5} - 1 \\ \frac{15}{5} - 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix}$$

$$\frac{5^2}{100^2} \begin{pmatrix} 9 & -6 \\ -6 & 16 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \hat{x}_1 \\ \hat{x}_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \end{pmatrix}$$

Τα \hat{x}_1, \hat{x}_2 είναι αναγόμενα με τη ζυγή
 των εύρηματων:

$$\begin{cases} 9x - 6y = 1 \\ -6x + 16y = 2 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} x = 7/27 \\ y = 6/27 \end{cases}$$

όπως τα αβέβαια κεραιφωνα κεραι

$\pi_1 = 7/13$ $\pi_2 = 6/13$, όπως αν δώδου το πο
 βεβαιών, δώδου $1 - x_0$ στα αβέβαια, όπως
 πρέπει να ισχύει, για τις αποδόσεις

$$5x_0 + (1-x_0) \left(10 \frac{7}{13} + 15 \frac{6}{13} \right) = 10$$

$$65x_0 + 160(1-x_0) = 130$$

$$x_0 = \frac{35}{95} = \frac{7}{19}$$

$$\text{και } x_1 = \frac{7}{13} \cdot \frac{65}{95} = \frac{7}{19}$$

$$x_2 = \frac{6}{13} \cdot \frac{65}{95} = \frac{6}{19}$$

Παρατηρείται ότι η ζυγική αποδόση
 του χαρτοφυλακίου είναι ποσοστό
 15%.

4. $D = 2.400 \text{ €/ετος}$ $K = 200$ $p = 2 \text{ €/ετα}$

$\$ = 1 \text{ € / μνη-24} = 42 \text{ € / ετος-24}$

Για Q εως 400 ετα $p = 2 \text{ € / ετα}$, ενώ για παραπάνω δεν υπάρχει επιβ. Συγλμ

$K' = 200 + 400 \cdot 2 = 1000$

Για "μικρές παραγγελίες" $EOQ_1 = \sqrt{\frac{2 \cdot 200 \cdot 2.400}{12}}$
 $= 200 \sqrt{2} = 282,8$

και μέσο κόστος $\frac{KD}{Q} + \frac{hQ}{2} + pD = 8.195 \text{ € / ετος}$
 $= 682,9 \text{ € / μνη}$

Για μεγάλες παραγγελίες

$EOQ' = \sqrt{\frac{2 \cdot 1000 \cdot 2.400}{12}} = 200 \sqrt{10} = 632,45$
 24.

μέσο κόστος $\frac{K'D}{Q'} + \frac{hQ'}{2} = 7.589 \text{ € / ετος} = 632,42 \text{ € / μνη}$
 να είναι Q' καλύτερο.

(6) Το αγόρι με μόνο το παχνάκι A αντιμετώπιζε ένα 1^ο αγόρι με παχνάκια A, B ο νεογυροβόλος ίσως

$f_{AB}(2) = -\infty$ για $x \leq 5$

$f_{AB}(5) = 10$

$f_{AB}(6) = \max \left\{ \begin{matrix} 5 + f_A(3) & \text{3 no B} \\ 5 + f_A(2) & \text{4 no B} \end{matrix} \right\} = 10$

$f_{AB}(7) = \max \left\{ \begin{matrix} 5 + f_A(4) & \text{3 no B} \\ 5 + f_A(3) & \text{4 no B} \\ 6 + f_A(2) & \text{5 no B} \end{matrix} \right\} = 11$

$f_{AB}(8) = \max \left\{ \begin{matrix} 5 + f_A(5) & \text{3} \\ 5 + f_A(4) & \text{4} \\ 6 + f_A(3) & \text{5} \\ 6 + f_A(2) & \text{6} \end{matrix} \right\} = 12$

$f_{AB}(9) = \max \left\{ \begin{matrix} 5 + f_A(6) & \text{3} \\ 5 + f_A(5) & \text{4} \\ 6 + f_A(4) & \text{5} \\ 6 + f_A(3) & \text{6} \\ 8 + f_A(2) & \text{7} \end{matrix} \right\} = 13$

$f_{AB}(12) = \max \left\{ \begin{matrix} 5 + f_{AB}(9) & \text{3 no r} \\ 6 + f_{AB}(8) & \text{4 no r} \\ 7 + f_{AB}(7) & \text{5 AB} \end{matrix} \right\}$

$\left\{ \begin{matrix} 8 + f_{AB}(6) & \text{6} \\ 8 + f_{AB}(5) & \text{7} \\ 9 + f_{AB}(4) & \text{8} \end{matrix} \right\} = 18$

$$5 \quad (a) \quad \mathcal{L} = -x - 3y + \lambda(4 - x^2 - 2y^2) + \mu y$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial x} = -1 - 2\lambda x = 0 \quad (1)$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial y} = -3 - 4\lambda y + \mu = 0 \quad (2)$$

$$\text{και} \quad \lambda(4 - x^2 - 2y^2) = 0 \quad (3) \quad \mu y = 0 \quad (4)$$

Από την (1) προκύπτει ότι $\lambda \neq 0$ ($\lambda > 0$)

$$\text{από από την (3)} \quad 4 = x^2 + 2y^2$$

$$\text{Αν } \mu = 0 \text{ πρέπει } 4\lambda y = -3 \quad \text{ή} \quad y = 0$$

$y < 0$ έσοθεν $\lambda > 0$, αλλά όπως

πρέπει $y \geq 0$. Έτσι πρέπει και $\mu > 0$

$$\text{ή} \quad y = 0. \quad \text{Από } 4 = x^2 \quad \text{ή} \quad x = \pm 2$$

έσοθεν από την (1) $2\lambda x = -1$, το

x πρέπει να είναι αρνητικό από $x = -2$.

$$(b) \quad C_k = \min_{\substack{9 \\ \text{το } 29 \text{ αγοράσαν.}}} \left\{ k + (d_{k+1} + 2d_{k+2})h + C_{k+9} \right\}$$

$$C_4 = 10 \quad (= 10 + 2 \cdot 3 = 16 \text{ αν αγοράσουμε το } 29)$$

$$C_3 = \min \{ 10 + 3, 10 + 10 \} = 13$$

(= 27 αν αγοράσει αγορά το 29)

$$C_2 = \min \{ 10 + 4 + 2 \cdot 3, 10 + 4 + 10, 10 + 13 \} = 20$$

παιδιά 2,3,4

παιδιά 2,3

$$C_1 = \min \left\{ 10 + 2 + 2 \cdot 4 + 3 \cdot 3; 10 + 2 + 13; \right.$$

παιδιά 1,2,3,4

παιδιά 1,2

32

30

$$\left. 10 + 2 + 20; 10 + 20 \right\} = 25 \quad \left(\begin{array}{l} 45 \\ \text{παι } 29 \end{array} \right)$$

Από την πρώτη παιδια και η πρώτη 3

παιδια και την 3η παιδια 7 παιδια

$$6. (c) F(D \leq Q) = \frac{p - c + m}{p + h - m} =$$

$$p = 1,2c + c = 2,2c \quad p - c = 1,2c$$

$$h = 0,2c \quad m = 0 \quad \text{οτις}$$

$$F(D \leq Q) = \frac{1,2}{2,4} = \frac{1}{2} \text{ Αρα}$$

$$Q = 200 + 300/2 = 350$$

$$(c) \text{ Πρέπει } x_{n+2} = \alpha x_{n+1} + \beta x_n + \gamma$$

Για να βρούμε τους ανεξάρτητες όρους

$$2 = \alpha + \beta + \gamma$$

$$1 = 2\alpha + \beta + \gamma$$

$$3 = \alpha + 2\beta + \gamma$$

από οπών προκύπτει $\alpha = -1 \quad \beta = 1 \quad \gamma = 2$

οπών $0 = -3 + 1 + 2$

$5 = -0 + 3 + 2$

Το χαρακτηριστικό πολυώνυμο είναι

$$s^2 = -s + 1 \quad \text{ή} \quad s^2 + s - 1 = 0$$

με ρίζες $\rho_{1,2} = \frac{-1 \pm \sqrt{1+4}}{2}$

Η ειδική λύση είναι

$$x_{n+2} = -x_{n+1} + x_n + 2$$

επών οπεί είναι ηαδαρα Α, οπών

$$A = -A + A + 2 \quad \rightarrow \quad A = 2$$

επών η γενική λύση είναι

$$x_n = p \left(\frac{-1 + \sqrt{5}}{2} \right)^n + q \left(\frac{-1 - \sqrt{5}}{2} \right)^n + 2$$

Γα Ρ, Q είναι επών ωπεί

$$1 = p + q + 2$$

$$1 = p \left(\frac{-1 + \sqrt{5}}{2} \right) + q \left(\frac{-1 - \sqrt{5}}{2} \right) + 2$$